

Топузов, О. М. (2014). Дидактична прогностика в контексті теоретико-методичного забезпечення створення сучасного підручника. Проблеми сучасного підручника: збірник наукових праць, 14, 120-120. https://lib.iitta.gov.ua/721614/1/tezy_-psp_2020_perf-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8B-1-3%2C184-186.pdf

Шевченко, Т. (1861). Букварь южнорусский. Санкт-Петербург: В печатни Гогенфельдена и Ко.

СТВОРЕННЯ ДОТЕКСТОВИХ ВПРАВ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УЧНІВ 7–9 КЛАСІВ ЗЗСО УКРАЇНИ: ПРОПОЗИЦІЇ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Довбищенко Федір,
старший науковий співробітнику
відділу навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

При порівняльному аналізі дотекстових вправ з французької мови для учнів 7–9 класів ЗЗСО України нами взято до уваги результати анкетування вчителів іноземних мов ЗЗСО України, проведеного у квітні 2023 року співробітниками відділу навчання іноземних мов НАПН України, а також критерії до побудови дотекстових вправ відповідно до модельної навчальної програми з іноземних мов для 5–9 класів. Основними критеріями, які бралися до уваги при аналізі дотекстових вправ у французьких та українських підручниках, були діалогічність, ілюстративність, підготовка учнів до рівня складності тексту, мотивація, автентичність, квантування інформації, індивідуальність, сприяння діалогу культур. Основні недоліки навчального матеріалу, окреслені вчителями під час анкетування, свідчать про недостатнє впровадження комунікативного підходу до навчання іноземних мов у ЗЗСО України: недостатня кількість навчального матеріалу, спрямованого на формування ключових компетентностей учнів, невідповідність підручників вимогам компетентнісного підходу, недостатність засобів формування в учнів 7–9 класів міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності в різних видах мовленнєвої діяльності. Підручники, обрані як матеріал до статті, були проаналізовані з точки зору відповідності наявних у них дотекстових вправ зазначеним критеріям. Виявлено недостатній рівень відповідності критеріям добору дотекстових вправ в українських підручниках. Він зумовлений браком зв'язку дотекстової вправи та ілюстративного матеріалу з конкретною темою уроку, недостатнім зверненням до особистості учня, слабким ступенем діалогічності та роз'яснення культурно маркованих понять та явищ, притаманних франкомовному світу.

Резюмуючи зміст опрацьованого теоретичного матеріалу (Редько, 2017; Редько, Шаленко, Сотникова, та ін., 2021), ми дійшли таких висновків стосовно основних ви-мог щодо змісту навчальної програми для підручників 7–9 класів.

Відомо, що, відповідно до навчальної програми, навчальний матеріал у підручниках з іноземних мов для 7–9 класів має відповідати рівню А2 (Редько, Шаленко, Сотникова, та ін., 2021, с. 3). Зокрема, лексичний блок на цьому рівні охоплює такі теми, як «я», «моя родина», «мої друзі», «моє помешкання», «харчування», «покупки», «спорт», «транспорт», «природа», «свята», «традиції» тощо (Редько, Шаленко, Сотникова, та ін., 2021, с. 32–33). Необхідно зазначити, що на цьому рівні діє принцип «учнецентричності»: згідно з комунікативним підходом до навчання, воно повинне бути зосередженим на особистості учня (Редько, Шаленко, Сотникова, та ін., с. 4). Відповідно, на рівнях А1 і А2 розглядаються побутові теми, якими учень намагається опанувати, спираючись на свою особистість.

Учень, розповідаючи про свою особистість, відповідаючи на питання стосовно неї, активно вживає вивчений лексичний матеріал. Як відомо, лексика найефективніше запам'ятовується, коли вона вживається самим учнем в усному або писемному мовленні, коли тематика висловлювання учня обертається навколо його світогляду, його особистості. Отже, конструювання змісту дотекстових вправ повинне відбуватися з огляду на особистість учня, його внутрішній світ та інтереси.

Узагальнюючи пропозиції стосовно вдосконалення дотекстових вправ у підручниках для 7–9 класів, зазначимо, по-перше, варто було б більшою мірою наблизити особистість учня до франкомовної культури. Скажімо, розміщувати в дотекстових вправах пояснення тих чи інших культурних явищ, про які ідеться в заголовку тексту, і які можуть бути новими або не зовсім зрозумілими для учнів.

Не менш важливим є посилення зв'язку дотекстового ілюстративного матеріалу зі змістом текстів. Ми простежили, що в цитованих українських підручниках ілюстративний матеріал підібраний відповідно до загального тематичного спрямування текстів, але не містить підказок, які б спонукали учня до розкриття свого особистого досвіду в рамках тематики тексту.

Наступною пропозицією є збільшення ступеня діалогічності дотекстових вправ. На прикладі наведених вправ з українських підручників ми мали змогу простежити, що текстові часто передусім завдання його прочитати. Як дотекстову вправу можна було б запропонувати учням відповісти на питання на тему, дотичну до тексту, яке б стосувалося їх особистого досвіду, що сприяло б активізації попередньо опанованої лексики.

Також, як відомо, учні в підлітковому віці сприймають себе як центр навколишнього світу. Тому вони краще засвоюватимуть лексичний матеріал з нової теми, якщо намагатимуться за його допомогою розповісти про себе, власний досвід, власні переживання, аніж якщо їм пропонується просто пасивно опрацювати лексику з тексту, відповідаючи лише на запитання, які стосуються лише самого тексту, а не їхнього власного світогляду. Тому виникає потреба активізації врахування вікових особливостей учнів при створенні дотекстових вправ.

У цілому можемо зробити висновок, що дотекстові вправи в українських підручниках із французької мови для 7–9 класів потребують удосконалення з точки зору відповідності критеріям добору дотекстових вправ, зокрема діалогічності, ілюстративності, індивідуальності, врахування вікових особливостей учнів та сприяння діалогу культур.

Використані джерела

Редько, В.Г. (2017). Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка.

Редько, В.Г., Шаленко, О.П., Сотникова, С.І. та ін. (2021). Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти. Київ: Міністерство освіти і науки України.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ: АВТОРСЬКИЙ ПОСІБНИК ВПРАВ І ЗАВДАНЬ ДО КУРСУ «ДРАМАТУРГІЯ І ТЕАТР», 5 КЛАС

Железник Ольга,

вчитель музичного мистецтва,
середньої загальноосвітньої школи
I-III ст. № 50 м. Львова,
м. Львів, Україна

✉ zheleznikola@gmail.com

Гурин Олександра,

кандидат педагогічних наук,
старший викладач Львівського обласного
інституту післядипломної педагогічної освіти,
м. Львів, Україна

✉ ohuryn@gmail.com

Українське суспільство проходить непростий процес трансформації, одним із елементів якої є реформування системи освіти. Метою освітньої реформи є осучаснення, оптимізація навчального процесу згідно з потребами суспільства та відповідністю європейським освітнім стандартам стосовно спрямованості на формування в учнів ключових та спеціальних компетентностей (із пріоритетизацією м'яких навичок). Концепція Нової української школи (далі – НУШ) визначає компетентність як динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей та інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити навчальну, професійну діяльність. Ключові компетентності – ті, які необхідні для особистого